

**ANALIZA UNOR REGLEMENTĂRI CONTRADICTORII
ÎN PROCEDURA CONTENCIOASĂ ȘI PROCEDURA CONTENCIOSULUI
ADMINISTRATIV ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA**

Tatiana CRUGLIȚCHI, *asist. univ.*,
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Abstract: *In recent years, the doctrine and jurisprudence have highlighted more and more issues related to: the existence of numerous acts in the field of administrative litigation with contradictory nor-*

native contents; the abundance of regulations on issues related to the mechanisms for resolving petitions addressed to issuing bodies by citizens; the existence of a multitude of regulations providing for a number of special procedures and derogations from general material rules, often with contradictions between provisions, some provisions of obsolete, imperfect and confusing legislation, lack of a uniform terminology that would constitute a coherent set of hierarchical principles and rules.

Administrative code no. 116 was adopted in the final reading on July 19, 2018 and entered into force on 01.04.2019, the date on which the main normative acts in the field were repealed, such as: Law on administrative litigation no. 793 of 10.02.2000 and the Law on petition no. 190 of 19.07.1994.

In the context of amending the legislation in the field, we consider current and important the study of the approached issue in the sense of analyzing the legislation in the field and elucidating the particularities of the procedure before the administrative contentious court, the comparative research of the administrative contentious procedure until the entry into force of the Administrative Code in current regulations.

Keywords: contentious procedure, administrative contentious, jurisdiction, probation, decision of the administrative contentious court, appeals in administrative contentious.

În contextul punerii în aplicare a noilor reguli de instrumentare a cauzelor de contencios administrativ, observăm că foarte multe instituții de drept procesual sunt reconceptualizate, fiind reglementate altfel decât cum sunt deprinși justițiabilii, avocații și judecătorii implicați în examinările cauzelor civile de drept comun.

Procedura în materia contenciosului administrativ a fost mereu supusă unor reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun, pentru garantarea legalității în activitatea organelor administrației publice și protecția drepturilor omului. Procedura trebuie gândită de așa natură ca omul de pe stradă să poată ajunge cât mai rapid în fața judecătorului, astfel încât procesul să fie cât mai simplu și operativ. Nu întâmplător în multe țări instanțele de contencios administrativ formează ordine jurisdicționale paralele celor civile, având la bază un Cod de procedură administrativ contencioasă și nu Codul de procedură civilă.

Legislația contenciosului administrativ conține în dispozițiile sale nu doar norme de drept substanțial, ci și norme de drept procedural, rațiunea instituirii acestora constând în natura specifică a litigiilor în materie de contencios administrativ, care impune o procedură specifică de sesizare a instanțelor judecătorești, de soluționare a cauzelor, aceasta fiind în mare parte diferită de procedura civilă obișnuită [4, pp. 92-93].

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ. Astfel, în procedura contenciosului administrativ sunt judecate: pricinile ce țin de contestarea în judecată a deciziilor, acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice și funcționarilor publici, precum și a persoanelor de drept privat care prestează servicii publice prin care se lezează drepturile persoanei; pricinile ce țin de contestarea în judecată a actelor normative; pricinile cu privire la apărarea drepturilor electorale și a dreptului de a participa la referendum a cetățenilor Republicii Moldova.

Legiuitorul instituie regula procedurală, potrivit căreia, introducerea acțiunii în contenciosul administrativ este precedată de parcurgerea obligatorie a procedurii administrative prealabile. Art.53 al Codului Administrativ (CA) definește competența generală recunoscută autorităților publice la etapa prealabilă a contenciosului administrativ ca totalitatea atribuțiilor acordate autorităților publice sau persoanelor din cadrul acestora prin lege sau alte acte normative.

Dacă autoritatea publică emitentă a respins în tot cererea prealabilă, decizia definitivă cu privire la cererea prealabilă este luată de autoritatea publică ierarhic superioară. Dacă autoritatea publică emitentă a respins în parte cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară soluționează doar partea respinsă a cererii prealabile. Dacă este necesară investigarea circumstanțelor, autoritatea publică ierarhic superioară poate efectua ea însăși aceste investigații sau poate împuternici autoritatea emitentă să le efectueze. Soluționând cererea prealabilă, autoritatea publică ierarhic superioară poate decide în sensul agravării situației participantului care a depus cererea prealabilă (*reformatio in pejus*), dacă legea nu prevede expres altfel.

Considerăm neîntemeiate aceste noi reglementări din CA al RM, care vin în contradicție cu esența apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale petiționarului de către o autoritate publică. Odată ce legiuitorul a permis autorității publice ierarhic superioare în cadrul procedurii pre-

labile să agraveze situația petiționarului, acesta nu va mai fi motivat să se adreseze autorității ierarhic superioare, or rolul recursului ierarhic nicidecum nu poate consta în agravarea situației recurentului. Pentru comparație putem invoca exercitarea căilor de atac în procesul civil guvernate de principiul *non reformatio in pejus*, potrivit căruia apelantului sau recurentului prin recurgerea la căile de atac nu i se poate înrăutăți situația decât dacă el însuși consimte aceasta și dacă calea de atac a fost exercitată și de către alți participanți la proces.

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept, un interes legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform CA al RM.

Acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea publică care a desfășurat activitatea administrativă contestată, dacă legea nu prevede altfel. Dacă la o procedură de contencios administrativ participă mai multe autorități publice, acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul autoritatea publică pârâtă. Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile expres stabilite de lege.

Și cu referire la modificarea instanței competente să judece cererea de chemare în instanța de contencios administrativ menționăm că mult mai valoroase au fost reglementările precedente anulate care prevedeau competența instanței de la domiciliul petiționarului, comparativ cu cele actuale care fac mai dificilă și mai costisitoare deplasarea reclamantului, unui simplu cetățean la instanța de la sediul autorității publice, care se prezumă că i-ar fi încălcat drepturile.

Obiectul acțiunii în contencios administrativ pot fi pretențiile material-juridice care vizează legalitatea unui act cu caracter normativ, o decizie, acțiune/inacțiune precum și soluționarea în termeni legali a unei cereri de către autoritățile publice, funcționarii din cadrul acestora sau de către o autoritate publică asimilată, apărarea drepturilor electorale a cetățenilor R.M. și a dreptului de a participa la referendum.

Una din instituțiile care este altfel reglementată în CA, decât în CPC, este cea a terților ca participanți la proces. În conformitate cu art.203 CA participanți la proces sunt:

- a) părțile;
- b) persoanele atrase în proces de instanța de judecată;
- c) alți subiecți investiți de lege cu drept de sesizare.

În Cartea a 3 a CA al RM sunt utilizate două noțiuni: persoanele atrase în proces de instanța de judecată și terții.

Semnificația conceptelor, statutul procesual determinat de volumul de drepturi și obligații pe care un participant la proces le poate exercita, consecințele procesuale ale participării sau neparticipării în examinarea cauzelor de contencios administrativ trebuie analizate cu prudență, astfel încât normele noi, uneori confuz formulate, să nu înceapă a fi aplicate în disonanță cu esența și finalitatea unei legi-cadru.

Subliniem că persoanele atrase în procesul de contencios administrativ de către instanța de judecată sunt o categorie total diferită de oricare alți participanți ai procesului civil [1].

În conformitate cu art. 205, alin.(1) CA, la examinarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată **poate** atrage în proces, din oficiu sau la cerere, persoane ale căror drepturi sunt afectate de litigiul în cauză.

Iar potrivit alin. (2) al articolului menționat, dacă un terț participă la raportul juridic litigios în așa fel încât hotărârea instanței de judecată ar interveni direct în drepturile lui, atunci această persoană terță **trebuie** atrasă în proces.

Considerăm că atunci când printr-o hotărâre judecătorească se afectează drepturile unei persoane, atragerea acesteia în proces nu poate fi lăsată la discreția instanței. Aparent, acești subiecți întotdeauna trebuie atrași în proces. De aceea, la prima vedere nu se înțelege tocmai clar diferența dintre cele două categorii de participanți așa cum a formulat-o legiuitorul nostru.

Menționăm că, persoanele care pot fi atrase de instanță în procesul de contencios administrativ nu sunt vizate în hotărârea judecătorească. Iar apărarea drepturilor acestora este, în primul rând, preocuparea lor proprie și, în al doilea rând, prerogativa instanței.

În art. 203 CA în calitate de participanți la proces sunt specificate **persoanele atrase în proces de către instanța de judecată**. Instituția este în continuare dezvoltată în art.205 CA unde, sunt prevăzute 2 categorii de persoane atrase de instanță.

Alin. (1) e despre persoanele care **pot** fi atrase, iar alin.(2) e despre cele care **trebuie** atrase. În alin. (2) apare un nou termen „**terții**”. Se poate crea impresia că **terții** sunt o categorie mai îngustă decât **persoanele atrase de instanță**, și anume, terții sunt persoanele ale căror drepturi sunt direct afectate de hotărâre. În alin.(4) și (5) art. 205 CA legiuitorul folosește doar sintagma de **terț** și apare întrebarea dacă aceste alineate sunt aplicabile tuturor **persoanelor atrase de instanță** sau doar **terților** din alin.(2) art. 205 CA.

Considerăm că, **alin.(4) și (5) art. 205 CA se referă la toate persoanele atrase de instanță nu doar la terții din alin.(2) art. 205 CA.**

O altă interpretare este inadmisibilă, or, altfel am ajunge la concluzia că legiuitorul a reglementat acțiunile judecătorului doar pentru atragerea terților (alin.(4) art. 205 CA) și drepturi și obligații doar pentru ei (alin.(5) art. 205 CA).

În concluzie, considerăm că art. 203 lit. b) și art.205 CA urmează să fie interpretat în următorul fel: Codul administrativ introduce o categorie nouă de participanți la proces: **persoanele atrase în proces de instanță**. Deși mai inspirat ar fi o singură sintagmă mai scurtă, dar cu diferite calificative [1].

Acțiunea în contenciosul administrativ este examinată conform procedurii stabilite de Codul administrativ și se completează cu prevederile Codului de procedură civilă, în măsura în care acestea sunt compatibile cu instituția contenciosului administrativ. Procedura contenciosului administrativ nu poate fi similară cu cea civilă. Diferența o constituie atât obiectul, părțile, pârâțul fiind întotdeauna o autoritate publică, cât și termenele care trebuie să fie cât mai restrânse pentru repunerea cât mai rapidă în drepturi a persoanei vătămate.

Instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs. Acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept; b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept sau că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept; d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului; e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept; f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art.208 CA; g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute de lege și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată. Declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la art. 207 alin.(2) lit. a)–e) CA exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune. Declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la art. 207 alin.(2) lit. f) – h) CA nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune.

Deoarece procedura contenciosului administrativ reprezintă un fel de procedură civilă, logic ar fi să existe o uniformizare a reglementărilor legale așa cum aceasta se regăsește de exemplu în Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală. În felul acesta nu ar fi cazul să se vorbească de inadmisibilitatea acțiunii de contencios administrativ la instanța de fond, or în procesul civil la instanța de fond, cât și în instanța de apel, care antrenează o rejudecare a fondului toate acțiunile sunt admisibile. Despre inadmisibilitate vorbim doar în cazul cererilor de recurs și de revizuire, care nu se încadrează în limitele legale de exercitare a recursului ori revizuirii, temeuri de declarare fiind impuse de legiuitor doar pentru aceste căi extraordinare de atac. În instanța de fond și de rejudecare a fondului logic ar fi să vorbim despre **temeuri de refuz** în primirea cererii de chemare în judecată, care nu dau posibilitatea sesizării repetate a instanței cu aceeași cerere referitor la litigiul dintre aceleași părți, având aceleași temeuri și același obiect și despre **temeuri de restituire** a cererii de chemare în judecată, care dau posibilitatea depunerii repetate în instanță a aceleași cereri referitor la litigiul dintre aceleași părți, având același temeuri și același obiect.

Prevederea de la art. 207 lit. d) CA nu ar trebui să constituie temei de refuz în primirea cererii de către instanța de contencios administrativ, deoarece prin aceasta se încalcă accesul liber la justiție prevăzut de art. 20 din Constituția RM. Or, dreptul la acțiune, în sens procesual, nu este prescriptibil, indiferent de termenul care s-a scurs de la încălcarea dreptului reclamantului prin actul contestat, spre deosebire de dreptul la acțiune, în sens material, care este prescriptibil. Prin urmare, în cazul în care acțiunea a fost depusă după expirarea termenului de sesizare a instanței, judecătorul ar trebui să o pună pe rol, să o examineze și să o respingă ca fiind prescrisă.

Examinarea și soluționarea în fond a acțiunii în contencios administrativ are loc conform prevederilor Codului de procedură civilă, cu următoarele excepții: a) examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință închisă. Participanții la proces se citează; în citație se comunică locul, data și ora ședinței. Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în procedură scrisă; b) instanța de judecată acceptă probele prezentate după termenul stabilit în faza de pregătire pentru examinarea în fond a acțiunii în contencios administrativ, numai dacă participanții la proces justifică și probează imposibilitatea prezentării probelor în termenul stabilit de instanță; c) participanții la proces care s-au prezentat cel puțin o dată în ședința de judecată pe parcursul examinării acțiunii în contencios administrativ sau au efectuat acte de procedură în contextul examinării acțiunii în contencios administrativ nu pot invoca lipsa citației pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară; d) neprezentarea la ședința de judecată, fără motive temeinic justificate, a participanților și/sau a reprezentanților lor nu împiedică soluționarea acțiunii în contenciosul administrativ.

Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

La soluționarea pricinilor de contencios administrativ instanța de judecată are un rol mult mai activ în procesul de reclamare și colectare a probelor, deoarece în marea majoritate a cazurilor probele legate de pricină se află la organele sau la funcționarii de stat. Dacă persoanele cărora instanța de judecată le-a solicitat prezentarea probelor nu le dețin sau se află în imposibilitatea de a le prezenta în termenele stabilite, ele sunt obligate să comunice instanței acest fapt în decursul a 3 zile de la data primirii solicitării. La prezentarea documentelor și a dosarelor administrative, precum și la acordarea informațiilor, autoritățile publice urmează să numească documentele, dosarele administrative sau informațiile care, conform legii, au caracter secret, din care motiv, participanții la proces nu vor avea acces la dosar. Dacă și la a doua solicitare autoritatea publică nu își îndeplinește obligația de prezentare a documentelor sau a dosarelor ori de acordare a informațiilor, instanța de judecată poate: a) cita conducătorul autorității publice sau reprezentantul acestuia pentru explicarea motivului de neîndeplinire a obligației; sau b) după o înștiințare prealabilă, aplica în privința autorității publice și/sau conducătorului acesteia o amendă în mărime de la 100 la 500 de unități convenționale. Atât înștiințarea, cât și aplicarea amenzi pot fi repetate.

În premieră, pentru instituția contenciosului administrativ, CA reglementează tranzacția de împăcare a părților, care se va referi exclusiv la drepturile și obligațiile părților la proces. Potrivit articolului 217 CA, tranzacția de împăcare poate fi încheiată în baza propunerii instanței. În toate cazurile, tranzacția de împăcare va fi confirmată prin încheiere judecătorească. Posibilitatea de încheiere a tranzacției de împăcare este dur criticată în doctrină, susținându-se ideea că nu ne putem împăca cu ilegalitatea sub nici o formă, cu atât mai mult atunci când este vorba de un act emis de o autoritate publică ori un funcționar public din cadrul acesteia [3, p. 98].

Examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: a) în baza unei acțiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum și o eventuală decizie de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sunt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale; b) în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală deci-

zie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată; c) în baza unei acțiuni în realizare, obligă la acțiune, tolerare sau inacțiune, dacă o astfel de pretenție a reclamantului este întemeiată; d) în baza unei acțiuni în constatare, constată existența sau inexistența unui raport juridic ori nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ, dacă raportul juridic există sau, respectiv, nu există ori actul administrativ individual sau contractul administrativ este nul; e) în baza unei acțiuni de control normativ, anulează în tot sau în parte actul administrativ normativ, dacă acesta este ilegal, sau constată nulitatea acestuia, dacă acesta este nul; f) respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)–e). Dacă la momentul anulării actului administrativ individual de către instanță acesta este deja executat, instanța dispune, la cerere, întoarcerea executării, în măsura în care ea este real posibilă. Dar ce se întâmplă în caz contrar, legiuitorul nu a prevăzut cum se va realiza întoarcerea executării?

La pronunțarea hotărârii în fond, instanța de judecată, la cerere, o poate explica succint verbal. Hotărârile, în fond, se motivează în scris în termen de 15 zile de la înregistrarea cererii de apel sau de recurs depuse în termen sau în termen de 15 zile de la depunerea unei cereri de motivare a hotărârii. Cererea de motivare a hotărârii se depune în termenul de decădere de 15 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii. Dacă instanța de apel repune apelantul sau instanța de recurs repune recurentul în termenul de apel/recurs, hotărârea în fond se motivează în termen de 15 zile de la primirea încheierii de repunere în termen. Hotărârile în fond emise în baza acțiunilor de control normativ se motivează în scris în termen de 15 zile de la pronunțare, indiferent dacă a fost sau nu depus un recurs.

O hotărâre definitivă a instanței de judecată privind anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ intrat în vigoare în urma publicării în sursa oficială se publică în aceeași sursă. Instanța de judecată poate dispune publicarea suplimentară într-o altă sursă de informare. Cheltuielile legate de publicarea hotărârii le suportă pârâtul. Specific pentru cazurile de contencios administrativ este faptul că hotărârea irevocabilă a instanței de contencios administrativ de anulare în tot sau în parte a actului administrativ ilegal, a cărui intrare în vigoare a fost condiționată de publicarea oficială, urmează a fi publicată în aceeași sursă oficială. În hotărâre poate fi indicată și o altă publicație în care aceasta urmează a fi tipărită [2, p. 329].

Actul administrativ individual anulat în tot sau în parte de către instanța de judecată nu produce efecte juridice, în totalitate sau în partea anulată, din momentul emiterii lui, iar actul administrativ normativ anulat în tot sau în parte de către instanța de judecată nu produce efecte juridice din momentul în care hotărârea instanței de judecată devine definitivă.

Împotriva hotărârii de contencios administrativ pot fi exercitate căile de atac prevăzute de lege. Hotărârea poate fi atacată în termen de 30 zile de la data pronunțării cu apel la instanța de judecată care a emis hotărârea, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Apelul se declară inadmisibil în special când: a) hotărârea în fond nu poate fi contestată cu apel; b) apelul este depus în mod repetat; c) apelul este depus de o persoană neîmpuțernicită; d) apelul a fost depus după expirarea termenului; e) motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului; f) cererea de apel nu corespunde cerințelor stabilite de lege și apelantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

După cum am menționat deja, apelul este o cale de atac ordinară, nu extraordinară și nu ar fi trebuit încadrat în anumite temeuri, simpla nemulțumire a părților de hotărârea primei instanțe fiind suficientă pentru declanșarea procedurii în fața instanței de apel. Iar toate aceste circumstanțe invocate ca temeuri de inadmisibilitate ar trebui să servească drept temeuri de restituire a cererii de apel ca și în procedura contencioasă conform Codului de procedură civilă.

În procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe

noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei. Pentru comparație, în procedura contencioasă în fața instanței de apel pot fi prezentate orice mijloace noi de probă. Asemenea reglementare este absolut justificată, deoarece apelul antrenează o rejudecare a fondului cauzei și e logic să fie admise din nou orîșice probe noi.

Examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință închisă. Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în procedură scrisă. Participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea participanților la proces nu împiedică instanța de apel să decidă în privința apelului.

Examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: a) respinge apelul; b) casează parțial hotărârea primei instanțe și emite o altă decizie în partea casată; c) casează integral hotărârea primei instanței și emite o nouă decizie. **Instanța de apel nu este în drept să trimită cauza spre rejudecare în instanța de fond.** Decizia de apel se motivează în scris în termen de 30 de zile de la data pronunțării. Nu este clar din care considerente legiuitorul a ignorat casarea cu trimitere la rejudecare în instanța de fond, soluție posibilă în procedura contencioasă

Recursul împotriva deciziei instanței de apel se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Nici această reglementare nu își are justificarea, deoarece dosarul nu se păstrează la instanța de apel, dar se întoarce înapoi în prima instanță, de aceea este logic ca cererea de apel să se depună la instanța de fond și împreună cu dosarul să se remită instanței de apel, în timp ce cererea de recurs ar trebui depusă la instanța de recurs, aceasta având posibilitatea să solicite dosarul din instanța de fond.

Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Recursul se declară inadmisibil când: a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs; b) recursul este depus în mod repetat; c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită; d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit; e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut; f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite de lege și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.

Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

Examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: a) respinge recursul; b) casează parțial decizia instanței de apel și emite o altă decizie în partea casată; c) casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie; d) **casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.** Decizia instanței de recurs este irevocabilă din momentul emiterii, adică plasării acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție. Decizia instanței de recurs se notifică participanților în termen de 5 zile de la data emiterii.

Hotărârile judecătorylor sunt executorii după expirarea termenului de apel. Deciziile instanțelor de apel sunt executorii de la emiterea lor. Încheierile judecătorylor și ale instanțelor de apel sunt executorii după expirarea termenului de recurs împotriva acestora. Deciziile Curții Supreme de Justiție sunt executorii din momentul emiterii lor.

Bibliografie:

1. BELEI, E., JIMBEI, I., *Persoanele atrase în examinarea cauzelor de contencios administrativ (Terții)*. [online] [citat 07.09.2021]. Disponibil: <https://www.bizlaw.md/persoanele-atrase-in-examinarea-cauzelor-de-contencios-administrativ-tertii/>
2. CREANGĂ, I., *Curs de drept administrativ*. Chișinău: Ed. Epigraf, 2003, 336 p. ISBN 9975-903-67-3; 9789975903677
3. ORLOV, M., *Codificarea dreptului administrativ în Republica Moldova*. În: „Codificare administrativă – Abordări doctrinare și cerințe practice”. București: Ed. Wolters Kluwer, 2018, 354 p. ISBN 978-606-677-026-2
4. ZUBCO, V., PASCARI, A., CREȚU, Gh. *Contencios Administrativ*. Chișinău: Ed. Cartier, 2004, 134 p. ISBN 978-706-687-033-7